125509 - دىنى ئوقۇغۇچىدىن ئانىسى، دىنى ئىلمىدىنمۇ بەكرەك ئالى مەكتەپ دەرسلىكىگە كۆڭۈل بۆلۈشنى تەلەپ قىلدۇ، ئۇ ئىككى ئىشنىڭ ئارىسىنى قانداق مۇۋەپپەقلەشتۈرىدۇ؟.

سۇئال

ئاللاھ تائالاغا چەكسىز ھەمدىلەر بولسۇن، مەن شەرئى بىلىم ئېلىۋاتقان ئوقۇغۇچى، دىنى بىلىملارغا بەك ئەھمىيەت بېرىمەن، لېكىن ئانام ماڭا دائىم، پەننى مەكتەپ دەرسلىرىگە بەك ئەھمىيەت بەرگىن، تاپشۇرۇقلىرىڭنى ۋاقتىدا ئادا قىلغىن دەيدۇ، مەن بۇ ئىككى ئىشنىڭ ئارىسىنى قانداق مۇۋاپىقلاشتۇرۇپ بىرلىكتە ئېلىپ بارالايمەن؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق
گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ
پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.
پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد
ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى
ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى
بولسۇن.

بىرىنچى:
ئىنسانىنىڭ كۆڭلىنى بىئارام قىلىدىغان ئىشلاردىن، شەرئى
ئىلىمنى ياخشى كۆرىدىغان ۋە ئىلىم تەھسىل قىلىش
ئۈچۈن تىرىشىۋاتقانبەزى ياشلىرىمىز، ئائىلىدىكى تاپشۇرۇقلىرىنى تولۇق
ئادا قىلمايدۇ، مائارىپ تۈزۈمىدىكى
مەكتەپلەرنىڭ دەرسلىكلىرىگە سەل
قارايدۇ، ھەققەتەن بۇ ئىش
ئائىلىسىدىكىلەرگە يامان تەسىر بېرىدۇ،
شۇنىڭ بىلەن ئائىلىدە، پەرزەنتلىرىنى
ئىلىم-مەرىپەت سورۇنلىرىغا قاتنىشىش، پايدىلىق بولغان
لىنتىلارنى ئاڭلاش، دىنى كىتابلارنى ئوقۇشتىن

چەكلەيدۇ،بۇنىڭ
سەۋەبى بىز يۇقىرىدا زىكىر قىلغاندەك
ئەۋلادلارنىڭ مەكتەپ دەرسلىكىگە
سەل قارىغانلىقىدىن بولغان، ئەگەر ئائىلىدىكىلەر
پەرزەنتلىرىنىڭ ھەر ئىككى دەرسلىكنى
تەڭ-باراۋەر ئېلىپ بارغانلىقىنى، بىرىگە
-بىرىلىپ يەنە بىرىگە سەل قارىمىغانلىقىنى
كۆرگەن بولسا ئەلۋەتتە ئۇلارنى
پايدىلىق لىنتىلارنى ئاڭلاش، دىنى كىتابلارنى دەرسلىك قىلىش
ۋە ئىلىم سورۇنلىرىغا قاتنىششتىنھەرگىزمۇ چەكلىمەيتتى.

شۇنىڭ
ئۇچۇن ياشلار دىققەت قىلىشى كېرەك، شۇنى
بىلىش كېرەككى، كۆپچىلىك ئائىلىدىكىلەر
پەرزەنتلىرىنىڭ مەكتەپ دەرسلىكلىرىگە
سەل قارىغانلىقىدىنشكايەت
قىلىدۇ، بۇ ياشلارنىڭ بەزى ۋاقىتدا ئىمتىھاندىن ئۆتەلمەسلىكىگە
سەۋەپ بولىدۇ، شۇنىڭ بىلەن
ئائىلىدىكىلەر يەنە ئارتۇقچە جاپا تارتىپ، ئىقتىساد
سەرپ قىلىدۇ.

يەنە
نۇرغۇن ئائىلىلەر پەرزەنتلىرىنىڭ
مەكتەپ دەرسلىكلىرىگە، ئىمتاھانلىرىغا بەك
ئەھمىيەت بېرىدۇ،ھەتتا ئۇلارنىڭ بەزىسپەرزەنتلىرىنى
مەسچىتكە چىقىپ جامائەت بىلەن ناماز ئوقۇشقا
رىغبەتلەندۈرمەستىن ئۇلارنى ناماز ۋە
زىكرلەرنى ئادا قىلىشقا بۇيرۇشنى ئۇنتۇپ قالغىلى
تاس قالىدۇ، ئۇلار مەكتەپ-ئۇنىۋېرسىتىتنى
ۋە ئۇنىڭ تۈزۈملىرىنى بەك چوڭ
بىلىدۇ، ئەۋلادلىرىنىڭ بەختلىك ياكى بەختسىز

بولىشىنى شۇنىڭغا ئالاقىدار قىلىدۇ، ئۇلار دىپلومغا
ئېرىشكەنلەرنى يەپ-ئىچىپ، توي قىلىپ
راھەتتە ياشايدۇ، دىپلومغا
ئېرىشەلمىگەنلەرنى بولسا بەختىلىك
ياشىيالمايدۇ دەپ ئويلايدۇ، ئەمما بىز ئەمەلى
ۋاقىئەلىكتە بۇنىڭ ئەكسىنى
كۆرۈۋاتىمىز، ئۈمۈمەن: بىز ئاللاھ تائالانىڭ
تائەت-ئىبادىتىدە مۇستەھكەم تۇرغان ياشلار
ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىن ئۈمىد قىلىدىغىنىمىز، پەرزەنتلىرىمىزنىڭ
پەننى دەرس ۋە پروگراممىلارغا كۆڭۈل
بۆلۈشتە چەكتىن ئاشۇرۋەتمەستىن ياشلىرىمىزنىڭ
ئىككى دەرسلىكنىڭ ئارىسىنى ياخشى
تەڭپۇڭلاشتۇرۇپ ئېلىپ بېرىشىنى
تەۋسىيە قىلىمىز. ئۇلارنىڭ ۋاقتلىرىنى
ئەھمىيەتسىز ئىشلارغا سەرپ قىلىپ زايە
قىلىۋەتمەستىن، تەلەپ قىلىنىدىغان ئىككى
دەرسلىك ئارىسىدا ۋاقتىنى تەقسىمەپ دىنى
ۋە پەننى بىلىملەرنى تەڭ ئۆگىنىشىنى
ئارزۇ قىلىمىز.

ئىككىنچى:
ئىلىمغا رىغبەتلەنگۈچى قېرىنداشىم! سىز
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭچاقىرىقىغا ئاۋاز قوشۇپ ئىلىم
تەلەپ قىلىش بىلەن سىزنى چەكلەنگەن ئىشقا
بۇيرۇمىغان ئاپىڭىزغا ئىتائەت قىلىشنىڭ ئارىسىنى
بىرلەشتۈرۈڭ، ئاللاھ بۇ ئىش ئارقىلىق سىزگە
مەنپەئەت بەرسۇن، سىزگە
تۆۋەندىكى تەۋسىيەلەرنى قىلىمىز:

1-سالىھ
كىشىلەرگە ھەمراھ بولۇپ، ناچار كىشىلەردىن يىراق

بولۇشقا تەۋسىيە قىلىمىز. ياخشى ھەمراھلارغا
ھەمراھ بولۇش سىزنى ۋە سىزنىڭ
ۋاختىڭىزنى قوغدايدۇ، سىزگە ئادا قىلىش زۆرۈر
بولغان ئىشلارنى ئەسلىتىدۇ، ھەتتا سىز دىنى ئىلىم
ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچىلار بىلەنھەمكارلىشىۋاتقان بولسىڭىزمۇ،
ئۇلار سىزدىن ئۇنىۋېرسىتېتى دەرسلىكى
ئۈچۈن ئايرىم ۋاقىت چىقىرىشىڭىزغا
نەسىھەت قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن
ئۆزىڭىزگە ياخشى ياردەمچىدىن بىرنى تاپسىز، ناچار ھەمراھلاردىن
يىراق بولۇسىز، چۈنكى
ئۇلار سىزنى ياخشىلىققا يېتەكلىمەيدۇ
ۋە ھىدايەت يولىغا باشلىمايدۇ.

2-ۋاقتىڭىزنىڭ
مىنۇت-سېكۇنتلىرىنى چىڭ تۇتۇڭ، ھەرگىز
بىكار ئۆتكۈزىۋەتمەڭ، ۋاقىتقا ياخشى
ئەھمىيەت بەرگەندە، ھەر كۈندە
سىزنىڭ قۇرئان تىلاۋەت قىلىشىڭىز، ئىلىم
تەلەپ قىلىشىڭىز ۋە ئۇنىۋېرسىتېتى
دەرسلىرىگە ئەھمىيەت بېرىشىڭىز
ئۈچۈن ۋاقىت چىقىدۇ.

ئىبنى
قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “ئىنساننىڭ
ۋاقتى ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ
ھاياتىدۇر، ۋاقىت ئۇ كىشىنىڭ دائىم
نېمەتلىنىدىغان ئەبەدىيلىك ھاياتىنىڭ ماددىسى
شۇنداقلا دەرتلىك ئازابتا، قېيىن ھاياتتا ياشاشنىڭ
ماددىسى، ۋاقىت دېگەن ئۆتكۈنچى
بۇلۇتتىنمۇ تېز ئۆتىدۇ، ئىنسان ئۆز
ۋاقتىنى ئاللاھ ئۈچۈن، ئاللاھ بىلەن

ئۆتكۈزىدىكەن بۇ ئۇنىڭ ھاياتى ۋە ئۆمرى، ئۇنىڭ غەيرى بولسا، ھاياتىدا ئېتىبارغا ئېلىنمايدۇ، ئەگەر ياشىسا، چارپايلار ياشىغاندەك ياشايدۇ، ئەگەر ۋاقتىنى غاپىللىقتا، نەپسى-شەھۋەتتە، ئەمەلگە ئاشمايدىغان باتىل ئارزۇلاردا ئۆتكۈزسە، بۇ ئۇيقۇ ۋە بىكارچىلىقتىن ئۆتكۈزگەندىنياخشى بولسىمۇ، بۇنداق كىشىلەرنىڭ ھايات ياشىغىنىدىن ئۆلگىنى ياخشى بولىدۇ.” [“جاۋابۇل كاپىي” 109-بەت].

ھەسەن بەسەرىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “مەن نۇرغۇن كىشىلەرنى كۆردۈم ئۇلار ۋاقتىغا ئالتۇن-كۈمۈشكە بېخىللىق قىلغاندىنمۇ بەكرەكبېخىللىق قىلاتتى”. (يەنى ئۇلار ۋاقتىنى بىكار ئىشقا سەرپ قىلمايتتى).

3-ۋاقتىنى تەرتىپلەپ، ھەر بىر سائەتنى ئىنتىزاملاشتۇرۇش، ھەر نەرسىگە ئۆزىنىڭ ھەققىنى بېرىش تەلەپ قىلىنىدۇ، ئۇخلاش ۋاقتىنى بېكىتىشىڭىز، بىلىم ئۆگۈنۈشكە مەلۇم ۋاقىت بېكىتىشىڭىز، ئۇنىۋېرسىتېتى دەرسلىكىنى مۇزاكىرە قىلىشقا يېتەرلىك ۋاقىت بېكىتىشىڭىز، ھەر بىرىگە ئاشۇرۇۋەتمەستىن ياكى كېمەيتىۋەتمەستىنۋاقىت بېكىتىشىڭىز كېرەك.

ئۆمەر
ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ
ئۆزىنىڭ ئەنسارى ھەمراھى بىلەن
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ھوزۇرىغا بىرىپ
بىلىم ئېلىش ئۈچۈن نۆۋەتلىشەتتى،
ئۇلار رىزىق تەلەپ قىلىشنى ئىلىم تەلەپ قىلىشقا زىت
قىلمايتتى، چەكتىن ئاشۇرىۋەتمەستىن
ۋە سەل قارىماستىن ھەر ئىككىسىنىڭ ئارىسىنى
بىرلەشتۈردى.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ
مۇنداق دەيدۇ: «**مەن
ۋە مېنىڭئەمىيەتە ئىبنى زەيد ئەۋلادلىرىدىن
بولغان ئەنسارى خوشنام بولۇپ، بىز مەدىنىنىڭ ئاۋالى
دېگەن يېرىدەتۇراتتۇق، بىز
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا
نۆۋەتلىشىپ بىرىپ كېلەتتۇق، بىر
كۈنى خوشنام باراتتى، يەنە بىر كۈنى مەن باراتتىم،
خوشنام بارغان كۈندە شۇ كۈندىكى ۋەھىينىڭ
خەۋەرلىرىنى ئېلىپ كېلەتتى، مەن بارغان
ۋاقتىمدا مەنمۇ شۇنداق قىلاتتىم»**.[بۇ
ئەسەرنى ئىمام بۇخارى 89-نومۇرلۇق
ھەدىستە رىۋايەت قىلىپ، ئىلىم ئىلىشتا
نۆۋەتلىششنىڭ بابى دەپ
كەلتۈرگەن. مۇسلىم رىۋايىتى 1479-ھەدىس].

4
-شۇنى بىلىشىڭىز كېرەككى، ئۇنىۋىرسىتېتتا
دەرس ئوقۇش يوللىرى قىسقا مۇددەتلىك، ئىلىم
تەلەپ قىلىش يوللىرى بولسا چەكسىز بولۇپ ئۇ كىشى
ۋاپات بولغۇچە داۋام قىلىدۇ، تىز ۋاقىت

ئىچىدە ياخشىلىق يوللىرىغا توسالغۇ بولىدىغان قىسقا يولنى
ئۈزۈپ تاشلاپ، توسالغۇسىز بەخت سائادەتكە
ئېلىپ بارىدىغان ئۇزۇن يولغا ئاتلىنىشقا تەييارلىق قىلىش
كېرەك.

5-ئاللاھنىڭ
دىنىدىن ئۆگەنگەنلىرىڭىزنى ئەمەلى
ۋاقىئەلىككە تەتبىقلىسىڭىز، قىلغان
ئىشلىرىڭىزدا ئىلمىنىڭ تەسىرى ئاشكارا بولىدۇ، سىزدىن
كۈتىدىغىنىمىز، ئاپىڭىزغا زىيادە ياخشىلىق قىلىڭ
شۇنداق قىلغاندا، سىزقەلبى، بەدىنى
پاك بولغان، ئاتا-ئانىسىنى بەك ياخشى كۆرىدىغان، ئەقىللىق،
جۇشقۇن ئوغۇل بولىسىز، سىزنىڭ
ئۆگەنگەنلىرىڭىزنى ئەمەلى
ۋاقىئەلىككە تەتبىقلاشىڭىز جۈملىسىدىن:
ئائىلىڭىزگە، جەمئىيەتكە ۋە
ئەتراپىڭىزدىكى كىشلەرگە: ئىسلام دىنىنىڭ
گۈزەل ئەخلاققا دەۋەت قىلىدىغانلىقى، دىنى
بىلىم بىلەن پەننى بىلىملەرنىڭ ئارىسىدا زىتلىق يوق
ئىكەنلىكىنى، دىنى ئوقۇغۇچىلارنىڭ
ئەدەپ-ئەخلاق ۋە بارلىق تەسەررۇپاتلىرىدا
باشقىلارغا ئۈلگە بولىدىغانلىقىنى يەتكۈزۈشتىن
ئىبارەتتۇر.

بىز
يۇقىرىدا بايان قىلغانۇۋە نەسىھەت قىلغان ئىشلارنىڭ
ھەممىسدە ئاللاھ تائالادىن ياردەم سوراڭ.ئاللاھ تائالادىن سىزنى دائىم توغرا يولغا
مۇۋەپپەق قىلىشنى سورايمىز.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.